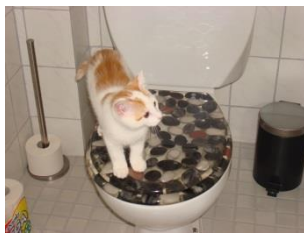

DE OPVANG VAN ASIELKATTEN EN KITTENS BIJ GASTGEZINNEN

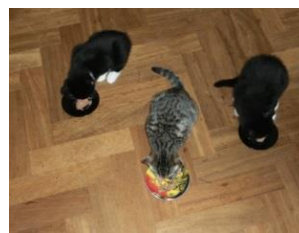
BED,

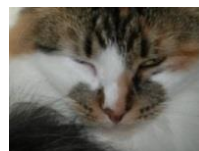
BAK,

BROKJES

De Huiskat in de Rol van Gastheer/Gastvrouw
(Nu met kwaliteitskeurmerk “Blinkies”)

VOORWOORD

Dit onderzoek onder huiskatten die als Gastheer/Gastvrouw optreden voor asielkatten die tijdelijk in de thuissituatie worden opgevangen, heb ik met veel plezier uitgevoerd. Omdat ik zelf ook gastgezin ben, en mijn eigen huiskatten regelmatig confronteer met asielkatten, is het erg leuk en leerzaam om te zien hoe het andere huiskatten vergaat.

Relevante informatie uit dit onderzoek kan door asielen gebruikt worden bij de plaatsing van asielkatten bij gastgezinnen. Een verbreding van de voorlichting aan gastgezinnen, over het gedrag van katten, draagt bij aan een vermindering van stress. Dit kan worden versterkt door een gerichte inzet van therapiemethoden. De uitkomsten van dit onderzoek zijn in die zin praktisch toepasbaar voor zowel de asielen alsook de gastgezinnen. En de opvang van asielkatten bij gastgezinnen kan daarmee verbeterd worden.

Ik heb dit onderzoek uitgevoerd in het kader van mijn opleiding tot Gedragstherapeut Kat aan de Tinley Academie. De resultaten van dit onderzoek zijn ook voor mij als gedragstherapeut bruikbaar en toepasbaar in mijn bedrijf Catvise, Gedragsadvies en therapie voor de kat (www.catvise.nl). Inmiddels ben ik in februari 2015 gediplomeerd en sinds 1 april 2015 Tinley gedragstherapeut voor de kat.

Afsluitend wil ik Dierentehuis Arnhem en de Hof van Ede bedanken voor de medewerking aan dit onderzoek. En de eigenaren van de huiskatten die bereid waren om hieraan mee te doen en er tijd voor hebben vrijgemaakt. En uiteraard ook alle Gastheren en Gastvrouwen, inclusief mijn eigen huiskatten, die met de variatie in hun gedrag de resultaten van dit onderzoek interessant en bruikbaar hebben gemaakt!

Anneke van den Burg,
April 2015.

INHOUDSOPGAVE

1.	Samenvatting	Pag.	4
2.	Inleiding	Pag.	5
3.	Centrale Vraagstelling en Hypothese	Pag.	6
3.1	Centrale vraagstelling	Pag.	6
3.2	Hypothese	Pag.	6
4.	Materiaal en methode	Pag.	7
4.1	De voorbereiding van het onderzoek	Pag.	7
4.1.1	Deelnemende asielen	Pag.	7
4.1.2	Werving gastgezinnen door de asielen	Pag.	7
4.1.3	Beschrijving van de tijdelijke opvang vanuit de beide asielen	Pag.	8
4.2	De Gastheren/Gastvrouwen en de woonomgeving	Pag.	8
4.2.1	Deelnemende gastgezinnen	Pag.	8
4.2.2	Deelnemende Katten + Kenmerken	Pag.	9
4.3	De methode van onderzoek	Pag.	11
5.	Resultaten	Pag.	12
5.1	Markeren	Pag.	12
5.2	Angst/Agressie	Pag.	13
5.3	Stress	Pag.	14
5.4	Een typologie van de Gastheren/Gastvrouwen	Pag.	15
5.4.1	Beschrijving van de vier typen Gastheren/Gastvrouwen	Pag.	15
5.4.2	Indeling van de huiskatten in de vier typen	Pag.	17
6.	Conclusie	Pag.	18
6.1	Centrale vraagstelling	Pag.	18
6.2	Geslacht, leeftijd en de aparte kattenkamer nader bekeken	Pag.	19
6.2.1	Geslacht en leeftijd	Pag.	19
6.2.2	De aparte kattenkamer	Pag.	20
6.3	Hypothese	Pag.	20
7.	Discussie	Pag.	21
7.1	Verkennd onderzoek	Pag.	21
7.2	Doorlooptijd van het onderzoek	Pag.	21
7.3	Suggesties voor vervolgonderzoek	Pag.	22
8.	Aanbevelingen voor de opvang bij gastgezinnen	Pag.	23
8.1	Voorlichting aan gastgezinnen verbreden	Pag.	23
8.2	Gericht inzetten van therapiemethoden	Pag.	24
9.	Literatuurlijst	Pag.	26
10.	Bijlagen	Pag.	27
11.	Tot slot	Pag.	28

DE OPVANG VAN ASIELKATTEN EN KITTENS BIJ GASTGEZINNEN

BED, BAK, BROKJES

De Huiskat in de Rol van Gastheer/Gastvrouw

1. SAMENVATTING

In dit onderzoek is gekeken hoe het de huiskat vergaat in de rol van Gastheer/Gastvrouw bij de opvang van asielkatten in de thuissituatie. Het gaat hier om de tijdelijke opvang van moeders met kittens (zwanger of al bevallen bij aankomst) of kittens zonder moeder.

Vergelijkbare onderzoeken zijn niet bekend. Daarom is gekozen voor een explorierend kwalitatief onderzoek met een algemene vraagstelling. Doel is inzicht te verkrijgen in de vraag of de tijdelijke opvang stressvol is voor de huiskat, in welke gedragingen dit zichtbaar is en welke factoren daarin mogelijkwijs een rol spelen. Daarom is gekeken naar gedragingen die gerelateerd zijn aan stress zoals Markeren, Angst/Agressie en Stress.

Er is sprake van stress bij 71% van de huiskatten maar de vorm waarin dit optreedt en de ernst hiervan, verschilt. Bij 38% van de huiskatten is sprake van ernstige stress. Bij 33% van de huiskatten is er sprake van een beperkte hoeveelheid stress die als mild aangeduid kan worden en bij 29% van de huiskatten is er zelfs helemaal geen sprake van stress.

Op basis van de beschikbare informatie is een typologie van de Gastheren/Gastvrouwen ontwikkeld. Daarbij kunnen vier typen onderscheiden worden: zwaar gestrest, gestrest, licht gestrest en ontspannen. Het zal duidelijk zijn dat de rol van Gastheer/Gastvrouw de ene huiskat meer op het lijf geschreven is dan de andere. Het aantal "Eye Blink's" (Blinkies) geeft aan hoe goed de huiskat deze rol vervuld. Het aantal Blinkies dat kan worden toegekend, varieert van één (zwaar gestrest) tot vier (ontspannen). De beste Gastheer/Gastvrouw beschikt dus over vier Blinkies.

Verder zijn er twee aanbevelingen gedaan. Eén aanbeveling die erop gericht is de voorlichting aan gastgezinnen te verbeteren door de focus te verbreden. Een verbreding door meer aandacht aan het gedrag van katten te besteden en in het bijzonder aan de socialisatie van kittens. In de voorlichting ook stil te staan bij de introductie van asielkatten bij de eigen huiskatten en het aan elkaar laten wennen van de katten. Hierdoor de stress voor de katten verminderen. En als stressreductie niet lukt, te stoppen met de opvang van asielkatten bij dit type huiskatten (één of twee Blinkies). En tot slot is een aantal concrete therapiemethoden benoemd die ingezet kunnen worden om de stress in de opvangsituatie te reduceren. Deze therapiemethoden zijn inhoudelijk kort beschreven en toegelicht.

2. INLEIDING

De aanleiding voor de vraagstelling van dit onderzoek is mijn eigen ervaring met de tijdelijke opvang van asielkatten in de thuissituatie. In maart 2013 ben ik hier mee begonnen. Op dat moment had ik zelf geen katten meer in huis. Ik ben gestart met de opvang van een zwangere poes die een nestje met vijf kittens kreeg. Moeder + één kitten zijn definitief bij mij ingetrokken. Medio 2013 heb ik nog een nestje van vier kittens opgevangen en later in het jaar een gewonde asielpoes (met hokrust).

In 2014 heb ik een poes met een bekkenfractuur opgevangen die zwanger bleek te zijn van drie kittens die bovendien via een keizersnede ter wereld zijn gekomen. Later in 2014 is er nog één ziek kitten opgevangen (niesziekte en longontsteking) en tot slot zijn er eind december twee angstige asielkatten op mijn pad gekomen. Deze broer en zus zaten gescheiden van elkaar in het asiel en vooral met broer ging het niet goed. Beiden verblijven tijdelijk bij mij totdat ze meer en beter gewend zijn aan mensen en de huiselijke woonomgeving. En daarmee plaatsbaar bij een nieuwe eigenaar.

Bran & Jorah

Gedurende de verschillende opvangperiodes heb ik geobserveerd wat het effect van de asielkatten op het gedrag van mijn eigen katten was. Ik merkte dat het gedrag van mijn eigen katten veranderde gedurende de opvangperiode. Daarbij heb ik ook wat “geëxperimenteerd” met de keuze van de opvangruimte in mijn flat en de introductie van de vreemde asielkatten bij de eigen huiskatten en het wennen aan elkaar. En ik kon hierbij gebruik maken van de kennis die ik inmiddels had opgedaan tijdens de opleiding Gedragstherapie Kat aan de Tinley Academie. De opvang van asielkatten in de thuissituatie kan ik dan ook als boeiend en leuk vrijwilligerswerk typeren.

3. CENTRALE VRAAGSTELLING EN HYPOTHESE

De opzet van het onderzoek is vooral gericht is op het observeren van de huiskatten en het registreren van gedragingen die gerelateerd zijn aan Markeren, Angst/Agressie en Stress door de eigenaren. Daarnaast wordt onderzocht of hierin veranderingen optreden gedurende de opvangperiode. Tevens worden mogelijkerwijs samenhangende kenmerken in beeld gebracht.

3.1 Centrale vraagstelling

De centrale vraagstelling wordt onderverdeeld in een drietal deelvragen. Daarbij wordt gekeken naar gedrag, de ontwikkeling hierin en de kenmerken van de opvangsituatie.

Deelvraag 1: Zijn er signalen of gedragingen van Markeren, Angst/Agressie en Stress (MAAS) bij de huiskat(ten) waarneembaar;

Deelvraag 2: Is er sprake van een verandering in het gedrag van de huiskat(ten) gedurende de opvangperiode (in relatie tot de MAAS-rubrieken);

Deelvraag 3: Kan er een relatie gelegd worden met de kenmerken van de opvangsituatie (aantallen huiskatten/asielkatten/opvanglocatie/gastgezin).

Gastvrouwen

Asielkittens

3.2 Hypothese

Op basis van de beschikbare informatie uit de literatuur met betrekking tot de introductie van nieuwe katten in de thuissituatie en de achtergronden en oorzaken van gedragingen die gerelateerd zijn aan Markeren, Angst/Agressie en Stress, is een hypothese geformuleerd.

Hypothese: De tijdelijke opvang van asielkatten, door gastgezinnen in de eigen thuissituatie, wordt door de huiskat(ten) als stressvol ervaren en dit uit zich in gedrag waarbij Markeren, Angst/ Agressie en Stress een rol spelen.

4. MATERIAAL EN METHODE

Hieronder worden de voorbereiding van het onderzoek, de Gastheren/Gastvrouwen en de methode van onderzoek beschreven.

4.1 De voorbereiding van het onderzoek

4.1.1 Deelnemende asielen

Met een tweetal beroepskrachten van de asielen “Dierentehuis Arnhem” en “De Hof van Ede”, (aan beide asielen ben ik als vrijwilligster verbonden), is gesproken over een onderzoek onder gastgezinnen. Beide asielen maken gebruik van gastgezinnen waar zwangere katten, moeders en kittens tijdelijk opgevangen kunnen worden.

De kittens kunnen beter gesocialiseerd worden, de stress is minder en de kans op ziekten kleiner door de afwezigheid van een hoge infectiedruk. Maar de ervaring is ook dat veel gastgezinnen zelf ook huisdieren hebben, veelal katten.

Een explorerend onderzoek naar het effect van de tijdelijke opvang op het gedrag van de eigen huiskatten kan dan ook relevante informatie opleveren die gebruikt kan worden in de voorlichting aan (potentiële) gastgezinnen. Beide asielen wilden dan ook meewerken aan het onderzoek onder gastgezinnen en de afspraken hierover zijn schriftelijk vastgelegd (Bijlage 1: Afspraken met Dierentehuis Arnhem en Bijlage 2: Afspraken met de Hof van Ede).

4.1.2 Werving gastgezinnen door de asielen

Nadat de asielen in januari 2014 hebben aangegeven mee te willen werken aan het onderzoek, zijn de mogelijke gastgezinnen benaderd. Ter ondersteuning is door mij een handout (Bijlage 3: Handout met korte samenvatting van doel en opzet van het onderzoek) met beknopte informatie over het onderzoek opgesteld. Deze handout konden de asielen gebruiken bij de werving van gastgezinnen voor het onderzoek.

Het asiel Arnhem heeft de gastgezinnen schriftelijk benaderd met een evaluatie over de opvang in 2013. Daarbij is ook gevraagd of gastgezinnen ook in 2014 gastgezin wilden zijn. Tevens is de vraag gesteld of gastgezinnen met één of meerdere eigen huiskatten mee wilden werken aan het onderzoek. Nieuwe gastgezinnen die zich in 2014 aangemeld hebben bij Dierentehuis Arnhem, hebben een intakegesprek gekregen. Tijdens dit gesprek is ook het onderzoek aan de orde gekomen. De handout is meegestuurd met de evaluatie en uitgereikt bij het intakegesprek.

Het asiel uit Ede heeft de gastgezinnen telefonisch benaderd met de vraag of ze opnieuw gastgezin wilden zijn. Bij dit telefonische contact is meteen gevraagd of gastgezinnen die zelf één of meerdere huiskatten hebben, mee wilden werken aan het onderzoek. Hierbij is de handout gebruikt en mondeling toegelicht maar niet uitgereikt.

De asielen hebben de namen en mailadressen van de deelnemende gastgezinnen aan mij versterkt. Ik heb iedereen via de mail benaderd met de vraag mij te informeren wanneer de opvang ging starten. Tevens is het onderzoek nog wat nader toegelicht.

Dit heeft geresulteerd in twaalf gastgezinnen die mee wilden werken, waarvan negen gastgezinnen van Dierentehuis Arnhem en drie gastgezinnen van de Hof van Ede. Het kleine aantal gastgezinnen van de Hof van Ede kan mogelijk verklaard worden door de afwezigheid van de beheerder in verband met zwangerschapsverlof en de hectiek als gevolg van kattenziekte die in de zomer van 2014 heeft geheerst.

4.1.3 Beschrijving van de tijdelijke opvang vanuit de beide asielen

Per asiel wordt kort beschreven wat de algemene aanpak is. Hierbij wordt gekeken naar de overeenkomsten en de verschillen. Een belangrijk verschil is de duur van de opvangperiode.

Het dierentehuis Arnhem hanteert in principe het beleid dat de moederpoes op een kittenleeftijd van tien weken teruggaat naar het asiel. De moederpoes is tijdens de opvangperiode bij het gastgezin gesteriliseerd. De kittens worden op de leeftijd van twaalf weken voor de tweede maal ingeënt en zijn vanaf de leeftijd van dertien weken plaatsbaar en blijven in principe tot die leeftijd in het gastgezin.

De Hof van Ede hanteert in principe het beleid dat de moeder en kittens op een kittenleeftijd van negen weken naar het asiel terug komen. Van daaruit vindt sterilisatie van de moederpoes plaats en worden de moederpoes en de kittens ter plaatsing aangeboden. Kittens in het asiel verblijven vaak met meerdere kittens in een groepsruimte.

Het moment waarop de opvangkatten in de gastgezinnen komen, verschilt ook erg. Dit wordt verklaard door het moment waarop de dieren bij het asiel terecht komen. Zo kan een zwangere poes opgevangen worden die dan bevalt bij het gastgezin maar een poes kan haar kittens ook al hebben voordat ze naar een gastgezin gaat. Ook kunnen kittens alleen opgevangen worden. De leeftijd van de kittens bij de start van de gastgezinopvang, is ook verschillend. Sommige kittens zijn net geboren maar er kunnen ook nestjes met kittens zijn die al een paar weken oud zijn.

4.2 De Gastheren/Gastvrouwen en de woonomgeving

De onderzoeksgroep van huiskatten wordt beschreven aan de hand van een aantal kenmerken. Ieder gastgezin heeft een algemene vragenlijst ingevuld. Hierin is gevraagd naar kenmerken van de huiskat(ten), de opgevangen asielkat(ten), het gastgezin en de opvanglocatie (Bijlage 4: Vragenlijst Kenmerken Kat en Omgeving).

4.2.1 Deelnemende Gastgezinnen

In totaal hebben er tien gastgezinnen met vierentwintig huiskatten meegedaan aan het onderzoek. Het merendeel van de gastgezinnen bestaat uit huishoudens van meerdere katten. Er is slechts één gastgezin waar maar één eigen kat in huis verblijft.

Tabel 1: Overzicht gastgezinnen

Gastgezin	Namen katten	Aantal katten
G1	Caine, Bibber, Hugs	3
G2	Bloem, Hidde, Teun	3
G3	Dummy, Smarty	2
G4	Kimmy, Isa, Steffie	3
G5	Alex, Sjakie, Turbo	3
G6	Doezel, Gin-gi	2
G7	Sara, Simon	2
G8	Boeffie	1
G9	Quinty, Nero, Sjaak	3
G10	Luna, Indy	2
Totaal		24

Er hebben zich in eerste instantie twaalf gastgezinnen gemeld voor deelname aan het onderzoek. Van deze gastgezinnen zijn er negen verbonden aan het Dierentehuis Arnhem en drie aan de Hof van Ede. De negen gastgezinnen van Dierentehuis Arnhem hebben allemaal de vragenlijst en de scorelijsten (Bijlage 5: Scorelijst 1 Kattengedrag en Bijlage 6: Scorelijst 2 Kattengedrag) ingevuld. Van de drie gastgezinnen van de Hof van Ede hebben twee deelnemers de vragenlijst en de scorelijsten niet ingevuld. Na een aantal malen tevergeefs rappelleren zijn beide gastgezinnen uitgesloten van het verdere onderzoek.

4.2.2 Deelnemende Katten + Kenmerken

Omdat de meeste gastgezinnen meerdere huiskatten hebben, is het aantal deelnemende huiskatten aan het onderzoek groter dan het aantal gastgezinnen. De lijsten zijn ook per kat ingevuld en niet per gastgezin. In totaal hebben dan ook vierentwintig huiskatten deelgenomen aan het onderzoek. Voor een totaal overzicht van de huiskatten en alle uitgevraagde kenmerken zie Bijlage 7: Overzicht Katten + Kenmerken.

Tabel 2: Een aantal kenmerken samengevat

Geslacht		Leeftijd			Gecastreerd		Gezondheid		
Man	Vrouw	1-5 Jaar	6-10 Jaar	> 10 jaar	Ja	Nee	Ja	Ja, maar	Nee
14	10	12	11	1	23	1	17	4	3

De katers (veertien) zijn in de meerderheid ten opzichte van de poezen (tien). Oudere huiskatten van boven de tien jaar zijn nauwelijks vertegenwoordigd. Van de twaalf katten in de leeftijdscategorie één t/m vijf jaar, zijn er zeven erg jong (één tot drie jaar oud). Het merendeel van de poezen en katers is gecastreerd, namelijk drieëntwintig (96%). De gezondheid is over het algemeen goed. Daar waar een “Ja, maar” gescoord is, heeft de eigenaar aangegeven dat de kat gezond is maar wel structureel iets mankeert. Dat maakt dat de kwetsbaarheid van de betreffende katten wel wat groter is (bij voorbeeld een kat met een motorische afwijking als gevolg van een moeder met kattenziekte tijdens de zwangerschap).

Eén specifiek kenmerk nader bekeken: Een aparte kamer voor de opvang van de asielkatten

Een ander belangrijk kenmerk waar naar gevraagd is, betreft het hebben van een aparte kamer voor de opvang van de asielkatten. Alle gastgezinnen beschikken hierover.

Er is echter maar één gastgezin dat de katten ook welbewust gescheiden houdt gedurende de gehele opvangperiode (overigens levert dat niet per definitie geen of weinig stress voor de huiskat op). Dit gastgezin verblijft zelf enkele uren per dag bij de asielkatten in de opvangkamer. Van deze kamer is min of meer een huiskamer gemaakt. De asielkatten en de huiskatten hebben dus geen direct contact gedurende de opvangperiode. De eigen katten kunnen de asielkatten wel ruiken en horen via de deur die uitkomt op de overloop. Bij een ander gastgezin zijn de katten ook gescheiden gebleven. Dit was echter noodgedwongen. De asielkatten hadden een besmettelijke ziekte waardoor de scheiding noodzakelijk was. Als dat niet het geval was geweest, dan waren de katten gemengd. Bij een derde gastgezin is onderling contact geprobeerd maar vanwege agressief gedrag van de huiskatten na één maal gestopt.

Bij het merendeel van de gastgezinnen komen de eigen huiskatten dus in contact met de asielkatten. Daarbij worden de katten in eerste instantie gescheiden. De duur van de scheiding is erg verschillend (van één of enkele dagen tot enkele weken). Ieder gastgezin introduceert de katten naar eigen inzicht.

Apart in de bench

Niet meer gescheiden!

4.3 De methode van onderzoek

Door de mogelijke grote diversiteit in de opvangduur bij de gastgezinnen, is in de opzet van het onderzoek gekozen voor een doorlooptijd van het onderzoek bij een gastgezin van vijf weken. Dit heeft als voordeel dat de vergelijkbaarheid tussen de gastgezinnen groot is. Het nadeel is dat de observatie van het gedrag van de huiskatten en de ontwikkeling hierin, zich beperkt tot een periode van vijf weken.

Het onderzoek heeft voornamelijk plaatsgevonden in de periode maart tot en met september 2014. In deze periode hebben de gastgezinnen de algemene vragenlijst ingevuld en twee maal een scorelijst. De scorelijsten zijn per huiskat ingevuld. De lijsten zijn via de mail gestuurd en merendeels ook via de mail terug ontvangen.

Met deze scorelijsten kan achterhaald worden of er sprake is van stress bij de gastheer/gastvrouw zoals zichtbaar in diverse gedragsuitingen. Op deze lijst staan concrete gedragingen vermeld die een relatie hebben met Markeren, Angst/Agressie en Stress (MAAS-rubrieken).

Zoals hierboven vermeld, is in het onderzoek uitgegaan van een opvangperiode van minimaal vijf weken waarin de scorelijst twee maal is ingevuld. Gastgezinnen hebben de lijsten ingevuld aan het eind van de eerste opvangweek en aan het einde van de vijfde week van de opvangperiode. Hierdoor is het mogelijk om naar het verloop in de gedragingen te kijken.

Aanvullende informatie is vergaard in de periode september t/m december 2014. Op basis van de ingevulde scorelijsten en de algemene vragenlijst, zijn aanvullende vragen gesteld. De aanvullende vragen zijn telefonisch of middels een huisbezoek afgenomen.

Dit was mede afhankelijk van de mogelijkheden en wensen van het gastgezin. Zes gastgezinnen zijn aan huis bezocht en vier gastgezinnen zijn telefonisch nader bevraagd. Daarbij is ook gevraagd of de eigenaar de asielkatten bij de eigen katten heeft gelaten en op welke wijze de introductie en het eerste (fysieke) contact heeft plaatsgevonden.

Asielkitten zoekt steeds meer de nabijheid van de huiskat op

5. RESULTATEN

De resultaten van het onderzoek zijn veelal beschrijvend van aard. Daar waar mogelijk is een relatie tussen variabelen gelegd. Er zijn diverse overzichten gemaakt op basis van de ruwe scores. Deze overzichten hebben gediend voor een analyse en de beschrijving van de onderzoeksresultaten. De overzichten zijn als bijlagen 7, 8 en 9 bij deze rapportage gevoegd.

In de twee scorelijsten is een aantal gedragingen opgenomen. Deze gedragingen hebben te maken met en zijn gerubriceerd onder Markeren, Angst/Agressie en Stress (MAAS-rubrieken). Daarbij is er in dit onderzoek vanuit gegaan dat wanneer een huiskat dit gedrag vertoont, dit een gedragsreactie van het dier is op de opvang en aanwezigheid van de asielkat(ten).

Bij de vergelijking van de twee scoremomenten is gekeken of er sprake is van een verandering in het gedrag tussen het 1^e en het 2^e scoremoment. Bijlage 8 geeft een overzicht per huiskat van de scores op de MAAS-gedragingen op de twee meetmomenten. Vervolgens is in Bijlage 9 een overzicht gemaakt van de verdeling van de huiskatten over de MAAS-rubrieken en de gedragingen daarbinnen op de twee scoremomenten.

Zeven huiskatten (29%) scoren helemaal niet op de MAAS-rubrieken. De scores van de 17 overige huiskatten op de MAAS-rubrieken staan hieronder per rubriek vermeld.

5.1 Markeren

Bij Markeren is gekeken naar drie gedragingen, namelijk aanwrijven tegen objecten/mensen, poepen of plassen en krabben aan spullen. Bij poepen of plassen kan overigens ook sprake zijn van onzindelijkheid en is het geen uiting van markeren ook al staat het vermeld onder de rubriek markeren. Naar dit onderscheid is gekeken bij de analyse van de onderzoeksgegevens.

Tabel 3: Scores op Markeren

Markeren	Meetmoment 1	Meetmoment 2
Aanwrijven tegen objecten/mensen	3	5
Poepen of plassen	1	5
Krabben aan spullen	2	2
Totaal*	5 Katten/ 6 Gedragingen	8 Katten/ 12 Gedragingen

* Bij het totaal staan zowel het aantal gedragingen als het aantal katten vermeld. Eén kat kan op meerdere gedragingen scoren. Bij voorbeeld: op het 2e meetmoment worden er 12 gedragingen gescoord en deze gedragingen worden door 8 katten vertoond.

Wat bij deze scores opvalt is de verdubbeling van het aantal katten dat markeert op het 1e en 2e meetmoment. De grootste toename is daarbij te zien in poepen en plassen. Hetzij in de vorm van markeren (tegen deuren en ramen sproeien) hetzij in de vorm van op andere plekken dan in de kattenbak plassen of poepen (in een kratje, op een deurmat). De toename van de onzindelijkheid lijkt gerelateerd te zijn aan het feit dat de asielkittens, die gemengd zijn met de eigen huiskatten, op de kattenbakken van de huiskatten hun behoeften zijn gaan doen.

Opvallend is verder het feit dat de vijf huiskatten die op het 1^e meetmoment markeerden, dat op het 2^e meetmoment ook nog doen. Dat kan in dezelfde, mindere of meerdere mate zijn dan het 1^e scoremoment. Maar het is in ieder geval op beide meetmomenten meer dan in de periode dat de asielopvang nog niet gestart was.

5.2 Angst/Agressie

Hieronder vallen type gedragingen die daadwerkelijk als gedrag benoemd kunnen worden (grommen en blazen) en anderzijds houdingsaspecten die te maken hebben met angst en/of agressie (stand van oren, pupillen). Er is gevraagd naar geluid dat de huiskat voortbrengt en het uithalen en bijten van andere dieren of huisgenoten.

Tabel 4: Scores op Angst/Agressie

Angst/Agressie	Meetmoment 1	Meetmoment 2
Lichaamstaal (hoge rug, grote pupillen, etc.)	6	5
Geluiden (blazen, grommen, etc.)	9	10
Uithalen en/of bijten naar andere dieren of mensen	2	6
Totaal	11 Katten/ 17 Gedragingen	13 Katten/ 21 Gedragingen

Bij deze scores valt op dat veel huiskatten gedragingen laten zien die gerelateerd zijn aan angst en/of agressie. Negen huiskatten scoren op beide meetmomenten. En daarbij komt het ook regelmatig voor dat er zowel gegromd als geblazen wordt. Grommen is een uiting van offensieve agressie en blazen van defensieve agressie. Het lijkt dan ook logisch om te veronderstellen dat de kat die zowel blaast als gromt, in een conflict verkeert en gedragingen uit twee verschillende gedragssystemen laat zien. Het dier vertoont ambivalent gedrag. Het wil aanvallen en vluchten tegelijkertijd. Conflictgedrag heeft veelal stress tot gevolg. Wanneer we kijken naar de soort gedragingen, dan valt verder op dat lichaamstaal en geluiden op beide meetmomenten door een vergelijkbare hoeveelheid katten vertoond wordt. Het uithalen en/of bijten verdriedubbeld tussen het 1^e en 2^e meetmoment.

Daarbij wordt vaak uitgehaald naar de eigen huiskatten en de conclusie lijkt gerechtvaardigd dat het hier gaat om redirectie agressie. Het gedrag vindt vaak plaats wanneer de kittens in de buurt zijn of de uithalende kat in de buurt van de kattenkamer is geweest.

Huiskatten halen ook uit naar asielkittens. Wanneer dit gebeurt dan is er vaak sprake van kittens die te veel en/of te snel naar de huiskat toekomen. De huiskat zoekt het kitten dus niet zelf op om het aan te vallen. Wanneer er maar één asielkitten opgevangen wordt, kan dit probleem groter zijn. Het asielkitten zit op een gegeven moment in de leeftijd dat sociaal spel met soortgenoten erg belangrijk is. Het kitten begint al te spelen op de leeftijd van vier weken en het sociaal spel piekt in de leeftijd van negen tot veertien weken. Het kitten wordt steeds getriggerd om naar de huiskat te gaan. De huiskat, zeker wanneer hij/zij al wat minder speels is, heeft hier niet altijd zin in. En zal dan uithalen wanneer het niet lukt het kitten te vermijden. Het verdient dan ook de voorkeur om meerdere kittens van vergelijkbare leeftijd op te vangen in één gastgezin omdat de huiskatten dan wat minder “belaagd” worden en de kittens het sociaal spel met leeftijdgenoten kunnen beoefenen.

5.3 Stress

Bij stress kan een onderscheid aangebracht worden tussen acute stress en chronische stress. Op beide aspecten van stress kon gescoord worden. Zo is er gevraagd naar stresssignalen die acute stress weerspiegelen (zoals tongelen of pootje heffen) en gedragsveranderingen die meer op chronische stress duiden (verstoppert, terugtrekken) of conflictgedrag in de vorm van overspronggedrag (plotseling krabben of likken).

Tabel 5: Scores op Stress

Stress	Meetmoment 1	Meetmoment 2
Acute stresssignalen	1	5
Gestresster/Nerveuzer	5	10
Plotseling krabben/poetsen	2	5
Totaal	7 Katten/ 8 Gedragingen	11 Katten/ 20 Gedragingen

Bij de gedragingen die duiden op conflictgedrag en stress, zowel acuut als chronisch, is het opvallend dat op alle drie de soorten gedragingen minimaal een verdubbeling van het aantal katten dat dit gedrag vertoont plaatsvindt. Daarbij vergelijken we het aantal katten dat het gedrag vertoont op de twee meetmomenten. Zes huiskatten scoren op beide meetmomenten.

Er is een toename van stress en overspronggedrag (plotseling krabben/poetsen) waarneembaar. Overspronggedrag is een vorm van conflictgedrag. En ook dit gedrag leidt tot stress. Het dier kan niet kiezen uit het gedrag uit verschillende gedragssystemen (zoals vechten of vluchten) en gaat dan heel ander gedrag vertonen zoals plotseling krabben of poetsen.

Wat ook veel gesignaleerd wordt is de huiskat die de asielkatten of de ruimten waarin zij verblijven, gaat vermijden. Bij voorbeeld door uit bepaalde ruimten weg te blijven, naar andere ruimten weg te rennen en zo hoog te gaan zitten dat het kitten er niet bij kan. Dit gedrag hoeft niet altijd te duiden op acute of chronische stress. Vermijding is een vorm van conditionering, negatieve bekrachtiging genaamd, waarbij de huiskat geleerd heeft iets onaangenaams (de asielkatten) te vermijden. Het feit dat de huiskat zelf kan ontsnappen aan de situatie geeft hem/haar ook controle over de situatie en daarmee de mogelijkheid de omgeving te beïnvloeden. Deze beïnvloedingsmogelijkheid leidt op zichzelf tot het ervaren van minder stress. Een huiskat die zich helemaal terug begint te trekken in één bepaalde ruimte en zich niet of nauwelijks meer laat zien, ervaart echter chronische stress. Vaak vertonen deze huiskatten hun normale gedrag niet of nauwelijks meer en gaan ze ook anders om met aandacht vragen en spelen.

5.4 Een typologie van de Gastheren en de Gastvrouwen

Wanneer de scores van alle katten bekeken worden, inclusief de ontwikkeling in het gedrag in de periode tussen de eerste en de vijfde week van de opvang, dan kunnen we de gastheren en gastvrouwen in een viertal typen indelen. De katten worden ingedeeld in de typologie op basis van het aantal “Eye Blink’s” of kattenknipogen dat aan de gastvrouwen en gastheren kan worden toegekend. Het aantal kattenknipogen (Blinkies) varieert van één tot vier, waarbij vier Blinkies staat voor de beste Gastheer/ Gastvrouw.

5.4.1 Beschrijving van de vier typen Gastheren/Gastvrouwen

Type 1: Zwaar gestrest

Deze Gastheer/Gastvrouw ervaart veel stress gedurende de opvangperiode. Op beide scoremomenten wordt gescoord op stress en na vijf weken is de stressscore toegenomen ten opzichte van de 1e score. Daarnaast is er vaak ook sprake van scores op Angst/Agressie en Markeren (waarbij er gesproeid of buiten de bak geplast of gepoept wordt).

De katten die één knipoog verdienen, hebben het absoluut niet naar hun zin met de asielkatten in huis. Zij zitten zelf niet lekker meer in hun vel. Er is sprake van overspronggedrag (plotseling likken of krabben) en het dier is duidelijk in conflict en weet niet goed welk gedrag te vertonen. Zij zijn ook niet altijd even vriendelijk naar de asielkatten toe. Zij trekken zichzelf veel en vaak terug of verstoppen zich. Vier huiskatten (17%) ontvangen maar één Blinkie.

Type 2: Gestrest

Deze Gastheren en Gastvrouwen hebben moeite met de opvang van de asielkatten in huis. Hoewel de hoeveelheid stress minder is dan bij de huiskatten die maar één knipoog verdienen, komt stress veel voor. Meestal in combinatie met Markeren of Angst/Agressie. In een enkel geval is er geen sprake van stress, op beide meetmomenten niet, maar is er wel sprake van een flink aantal scores op Markeren en Angst/Agressie die maken dat er dan twee knipogen toegekend worden. Immers angst/agressie en markeren vanwege de veranderingen die plaatsvinden, gaan gepaard met stress. Vijf van de huiskatten (21%) krijgen twee Blinkies.

Type 3: Licht gestrest

Deze Gastheren en Gastvrouwen gaat de opvang redelijk tot goed af. Zij ervaren weinig stress. Wel kan er af en toe naar een kitten gegromd of geblazen worden. Maar dit komt dan veelal doordat een kitten te snel op een huiskat afkomt of te dichtbij komt zitten. Ook kan het zijn dat de huiskat af en toe wat geïrriteerd raakt wanneer het kitten te veel achter hem/haar aanzit. Dat is dan vaak het geval wanneer de opvang maar één kitten betreft dat volop behoefte heeft aan sociaal spel. Deze huiskatten kunnen asielkatten wel eens vermijden door zich terug te trekken in een andere ruimte of hoog te gaan zitten. Het is niet zo dat deze huiskatten continue asielkatten aan het vermijden zijn. Overigens is er bij deze groep katten sprake van een verbetering in de score te zien op het tweede meetmoment. Daar waar op het eerste meetmoment nog sprake kan zijn van agressie/angst, is dit op het tweede meetmoment verdwenen. En kan er ook gespeeld worden met kittens. Een huiskat met drie knipogen scoort dus wel op diverse gedragingen maar de angst/agressie en stress zijn veel minder dan bij de huiskatten die maar één of twee knipogen krijgen en er is sprake van een verbetering bij het tweede scoremoment ten opzichte van het eerste scoremoment. Er zijn acht huiskatten (33%) die drie Blinkies krijgen.

Type 4: Ontspannen

Deze huiskatten lijken geen enkele moeite te hebben met de tijdelijke opvang van de asielkatten. Er wordt op beide scoremomenten niet gescoord op Markeren, Angst/Agressie en Stress. Deze katten zijn echt in hun element als Gastvrouw/Gastheer. Een aantal van hen maakt ook echt contact met de asielkatten en speelt met hen. Slechts één van de huiskatten heeft geen contact met de asielkatten vanwege een besmettelijke ziekte. In dit geval is niet bekend hoe de score zou zijn geweest wanneer er wel direct contact met de asielkatten was geweest. In totaal zijn er zeven huiskatten (29%) die vier Blinkies krijgen.

5.4.2 Indeling van de Huiskatten in de vier Typen

Wanneer we kijken naar de toegekende Blinkies, dan zien we dat de rol van Gastheer/Gastvrouw negen huiskatten erg slecht of slecht bevalt (één of twee Blinkies). Dat betreft 38% van de onderzochte katten. In 62% van de gevallen (vijftien katten) wordt de rol van Gastheer/Gastvrouw zonder of met een zeer beperkte hoeveelheid stress vervuld waarbij ook de scores op de andere rubrieken (Markeren en Angst/Agressie) nihil of beperkt is. Of een verbetering laat zien bij het tweede scoremoment.

In een enkel geval is het lastig om te bepalen of aan de huiskat twee of drie Blinkies toegekend moet worden. De keuze is dan bepaald door te kijken naar verbeteringen op de stressscore op het tweede meetmoment en er is gekeken naar het totaal van de scores op alle gedragingen en de toe- of afname daarin.

Tabel 6: De indeling van de huiskatten naar type

Type 1	Type 2	Type 3	Type 4
			
Bloem, Teun, Luna, Indy	Hidde, Gin-gi, Simon, Boeffie, Quinty	Caine, Bibber, Dummy, Smarty, Alex, Sara, Nero, Sjaak	Hugs, Kimmy, Isa, Steffie, Sjakie, Turbo, Doezel
4 (17%)	5 (21%)	8 (33%)	7 (29%)

Samengevat:

De opvang van asielkatten in de thuissituatie levert in 62% van de gevallen geen of slechts lichte stress op. In 38% van de gevallen is er sprake van stress en zware stress.

6. CONCLUSIE

Wanneer we de resultaten koppelen aan de centrale vraagstelling en de hypothese zoals in paragraaf 3 geformuleerd, dan kan er een aantal conclusies getrokken worden.

6.1 Centrale vraagstelling

De centrale vraagstelling bestaat uit drie deelvragen.

Deelvraag 1: Zijn er signalen of gedragingen van Markeren, Angst/Agressie en Stress (MAAS) bij de huiskat(ten) waarneembaar?

Deze gedragingen zijn inderdaad waarneembaar. Maar niet bij alle huiskatten en ook niet in dezelfde mate. Bij zeven huiskatten (29%) is helemaal niet gescoord op gedragingen in de MAAS-rubrieken. Op beide meetmomenten niet.

Van de vierentwintig huiskatten, scoren er acht katten (33%) op Markeren. Van deze katten zijn er vijf katten die op beide meetmomenten op Markeren scoren.

Van de vierentwintig huiskatten, zijn er dertien katten (54%) die op gedragingen van Angst/Agressie scoren. Van deze dertien katten, zijn er negen katten die hier op beide meetmomenten op scoren.

Bij gedragingen gerelateerd aan stress, zijn er in totaal elf katten (46%) die hierop scoren. Hiervan scoren zes huiskatten op beide meetmomenten op stress. Bij Stress is gekeken naar gedragingen die met acute stress te maken hebben en met chronische stress.

Deelvraag 2: Is er sprake van een verandering in het gedrag van de huiskat(ten) gedurende de opvangperiode (in relatie tot MAAS)?

Het scoren op de gedragingen van de huiskatten in de MAAS-rubrieken, heeft twee maal plaatsgevonden. De eerste maal na één week opvang van de asielkatten en de tweede maal nadat de opvang vijf weken geduurd had.

Er is inderdaad sprake van een verandering in het gedrag wanneer we beide scoremomenten in de opvangperiode met elkaar vergelijken. Op de eerste plaats neemt het aantal huiskatten toe dat scoort op gedragingen in de MAAS-rubrieken. Dit geldt voor alle rubrieken. Maar ook het aantal gedragingen waarop gescoord is, is toegenomen. Daarmee stijgt het gemiddeld aantal gedragingen per kat.

Deelvraag 3: Kan er een relatie gelegd worden met de kenmerken van de opvangsituatie (huiskat/asielkat/opvanglocatie/gastgezin)?

Bij een aantal kenmerken is in dit onderzoek geen relatie gevonden tussen het kenmerk en het aantal Blinkies dat is toegekend. Een aantal kenmerken varieert niet of nauwelijks in de onderzoeksgroep. Op één huiskat na, zijn alle katten bij voorbeeld gecastreerd. Het merendeel van de huiskatten komt buiten waarbij sommige katten een beperkte buitenruimte hebben (omheinde tuin, patio).

Bijna alle huiskatten wonen samen met één of twee andere huiskatten. Alle huiskatten worden als gezond getypeerd door de eigenaar ook al hebben sommige katten een chronische ziekte of afwijking. In het dagelijks leven ervaren deze katten daar niet dusdanig veel last van (naar de mening van de eigenaren) dat zij door de eigenaren als ziek getypeerd worden.

6.2 Geslacht, leeftijd en de aparte kattenkamer nader bekeken

6.2.1 Geslacht en Leeftijd

Wanneer we kijken naar de leeftijd en het geslacht van de huiskatten, dan zien we in de onderzoeksgroep iets meer variatie. De variatie en de omvang van de onderzoeksgroep zijn te klein om te spreken van een eenduidige correlatie.

Tabel 7: *Geslacht in relatie tot het aantal Blinkies*

Aantal				
Poes	3	1	3	3
Kater	1	4	5	4
Totaal	4	5	8	7

Op basis van bovenstaand overzicht kunnen we niet concluderen dat geslacht een rol speelt in de hoeveelheid stress die ervaren wordt in de rol van Gastheer/Gastvrouw. De aantallen zijn daarvoor erg laag. We zien bij voorbeeld in de categorie van één Blinkie dat het aandeel katers relatief klein is (één op de veertien katers) en in de categorie van twee Blinkies het relatieve aandeel van de poezen (één op de tien poezen). Maar wanneer we beide categorieën bij elkaar nemen, en in beide categorieën wordt veel stress ervaren, dan is het verschil tussen poezen en katers verwaarloosbaar klein.

Tabel 8: *Leeftijd in relatie tot het aantal Blinkies*

Aantal				
1-5 jaar	0	4	2	6
6-10 jaar	4	1	6	0
>10 jaar	0	0	0	1
Totaal	4	5	8	7

Op basis van bovenstaand overzicht kunnen we niet concluderen dat leeftijd een rol speelt in de hoeveelheid stress die ervaren wordt in de rol van Gastheer/Gastvrouw. De aantallen zijn ook hiervoor erg laag. Wanneer we de categorieën één en twee Blinky's bij elkaar nemen, dan is het verschil tussen poezen en katers klein. Hetzelfde geldt voor de categorieën drie en vier Blinky's wanneer die bij elkaar genomen worden. De verschillen tussen poezen en katers zijn ook hier verwaarloosbaar klein.

6.2.2 De aparte kattenkamer

Bij drie van de tien gastgezinnen zijn de huiskatten niet gemengd met de asielkatten. Bij één gastgezin is hierbij sprake van een bewuste keuze. Bij een ander gastgezin is ten tijde van het onderzoek niet gemengd omdat de asielkatten een besmettelijke ziekte hadden. En bij één gastgezin hebben de eigen huiskatten één maal contact met de asielkatten gehad.

In het merendeel van de gastgezinnen worden de asielkatten eerst opgevangen in een aparte kattenkamer. Vervolgens vindt na enkele dagen of na enkele weken (meestal als de kittens zo'n vier weken zijn en meer beginnen te lopen en te verkennen) de introductie bij de eigen huiskatten plaats. Deze introductie verschilt per gastgezin en iedere eigenaar doet dit naar eigen inzicht. Er is overigens geen enkel gastgezin dat de huiskatten en de asielkatten bij elkaar zet zonder enige vorm van gewenning.

Bij een aantal huiskatten is er sprake van een toename van Markeren (inclusief onzindelijkheid), Angst/Agressie en Stress. Het is duidelijk dat het mengen van de katten stress oplevert. Dit mengen vindt in het merendeel van de gevallen plaats in de periode tussen het invullen van de 1^e en de 2^e scorelijst. En dit kan dan ook een mogelijke verklaring zijn voor de toename van de gedragingen op de MAAS-rubrieken. Overigens gebeurt dit ook bij huiskatten waar het mengen niet plaatsvindt. Het aanwezig zijn van en het ruiken en horen van de asielkatten kan al voldoende prikkels opleveren waardoor stress ervaren wordt.

6.3 Hypothese

In dit onderzoek is er, naast de centrale vraagstelling, één hypothese opgesteld en getoetst:

“De tijdelijke opvang van asielkatten, door gastgezinnen in de eigen thuissituatie, wordt door de huiskat(ten) als stressvol ervaren en dit uit zich in gedrag waarbij Markeren, Angst/Agressie en Stress een rol spelen”.

In dit onderzoek zijn de scores op de gedragingen die te maken hebben met Markeren, Angst/Agressie en Stress (acuut en chronisch) de indicatoren voor stress bij de huiskatten. Daarbij is er variatie mogelijk in de diversiteit en de hoeveelheid gedragingen die getoond kunnen worden. Daarbij kan één huiskat meerdere gedragingen vertonen.

Op basis van de uitkomsten van dit onderzoek, kan deze hypothese niet volledig met “ja” of “nee” beantwoord worden. Er is sprake van stress bij 71% van de huiskatten maar de vorm waarin dit optreedt en de ernst hiervan, verschilt. Bij 38% van de huiskatten is sprake van ernstige stress (één en twee Blinky's). Bij 33% van de huiskatten is er sprake van een beperkte hoeveelheid stress die als mild aangeduid kan worden (drie Blinky's) en bij 29% van de huiskatten is er zelfs helemaal geen sprake van stress (vier Blinky's).

7. DISCUSSIE

7.1 Verkennend onderzoek

Dit onderzoek is een eerste verkennend onderzoek onder Gastgezinnen die tijdelijk asielkatten in huis opvangen en zelf ook huiskatten hebben. Er is gekeken naar de gedragingen die de huiskatten vertonen en die een relatie hebben met Markeren, Angst/Agressie en Stress. Het gedrag van de huiskatten is op twee meetmomenten gescoord door de eigenaren. Op basis hiervan is gekeken of er sprake is van een toe- of afname van het gedrag en of de huiskatten in een aantal typen ingedeeld kunnen worden.

Dit explorerend onderzoek kent zijn beperkingen omdat de onderzoeksgroep niet groot is. Er hebben tien gastgezinnen meegedaan met vierentwintig huiskatten. Het merendeel van de gastgezinnen bleek meerdere huiskatten te hebben. Voor een eerste verkenning is het aantal van vierentwintig huiskatten voldoende. Het onderzoek heeft relevante informatie opgeleverd die het asiel kan gebruiken bij het tijdelijk plaatsen van asielkatten bij gastgezinnen. En de informatie kan ook gebruikt worden om voorlichting te geven aan gastgezinnen. De uitkomsten van dit onderzoek dragen dan ook bij aan een reductie van de stress bij de huiskatten wanneer er asielkatten bij gastgezinnen opgevangen worden.

Een tweede beperking betreft het feit dat de eigenaren de scorelijsten hebben ingevuld. Iedere eigenaar kijkt anders naar de eigen huiskatten en de ene eigenaar merkt meer op dan een andere eigenaar. De ene eigenaar zal ook meer tijd met de dieren doorbrengen dan een andere eigenaar. Dit is deels ondervangen door een handout met informatie over het onderzoek en een eenduidige instructie voor het invullen van de scorelijsten en de algemene vragenlijst aan alle eigenaren te verstrekken. Ook is telefonisch of tijdens het huisbezoek doorgevraagd op de ingevulde scorelijsten.

7.2 Doorlooptijd van het onderzoek

Het feitelijke onderzoek bij de gastgezinnen, met het invullen van de scorelijsten en de algemene vragenlijst, heeft voornamelijk plaats gevonden in de maanden april tot en met augustus 2014. De doorlooptijd van een onderzoek bij één gastgezin bedraagt vijf weken. Voor deze doorlooptijd is gekozen omdat de opvangduur per gastgezin erg verschillend is. De beide asielen verschillen in hun aanpak maar ook de leeftijd waarop kittens bij gastgezinnen in huis komen, varieert erg. Hierdoor was het risico erg groot dat een vergelijking van de huiskatten niet goed mogelijk zou zijn. Een opvangduur van vijf weken is in alle gevallen gerealiseerd (op een paar dagen na in een enkel geval). Bij één gastgezin is de eerste deelname gestopt door het overlijden van het opvangkitten. Dit gastgezin heeft daarna nogmaals asielkatten opgevangen en deze tweede opvangperiode maakt deel uit van dit onderzoek.

Het voordeel van deze aanpak is de vergelijkbaarheid. Het nadeel is de korte doorlooptijd waardoor er per huiskat wat minder informatie is over het gedrag na vijf weken opvang. Zeker wanneer in ogenschouw wordt genomen dat de hoeveelheid gedragingen en het aantal katten dat gedrag op de MAAS-rubrieken vertoond, toeneemt tussen het 1e en 2e meetmoment. Het is interessant om te weten wat er na de vijfde week opvang gebeurt. Dit kan een ander beeld opleveren. Van één kat in de onderzoeksgroep is bij voorbeeld bekend dat pas na vijf weken opvang onzindelijkheid is ontstaan.

7.3 Suggesties voor vervolgonderzoek

Een vervolgonderzoek kan op diverse aspecten plaatsvinden. De opvangduur en het wel/niet mengen van de asielkatten met de huiskatten zijn interessant om nader te bekijken.

Nader onderzoek naar het gedrag van de huiskatten waarbij de opvangduur wordt uitgebreid naar negen of dertien weken, kan boeiende informatie opleveren. Daarvoor is het nodig om huiskatten langer te volgen en de scorelijsten ook na de negende en de dertiende week opvang in te laten vullen. Het aantal katten zal dan echter beperkt zijn omdat niet veel asielkatten zo lang bij een gastgezin blijven. De groep asielkatten waar dit voor kan gelden zijn de zwangere poezen en de moeders met kittens die net geboren zijn. En dan moeten het ook nog asielkatten van het Dierentehuis Arnhem zijn. Om toch voldoende huiskatten in de onderzoeksgroep te krijgen, kan het aantal asielen dat meedoet uitgebreid worden. Ook is het mogelijk het onderzoek een aantal jaren achtereen te doen.

Een tweede aspect dat nader onderzoek verdient is de aparte kattenkamer voor de opvang van de asielkatten en het wel/niet mengen (en de wijze waarop) van de asielkatten met de huiskatten. Om dit aspect te kunnen onderzoeken moet een grotere groep huiskatten onderzocht worden. Enerzijds een groep huiskatten die niet gemengd wordt met de asielkatten en een groep huiskatten waar de vermenging wel plaatsvindt. Interessant is dan om te bekijken wat dit betekent voor het gedrag van de huiskatten en of er een significant verschil in het gedrag van beide groepen huiskatten aangetoond kan worden. En wat de relatie met het karakter van de huiskat is. Ook het karakter van de kat kan van doorslaggevend belang zijn.

Contact maken?

Of verstoppen?

8. AANBEVELINGEN VOOR DE OPVANG BIJ GASTGEZINNEN

Bij de opvang in gastgezinnen wordt door de deelnemende asielen vooral voorlichting gegeven over de gezondheid en de veiligheid van moederpoezen en kittens en wat er komt kijken bij het grootbrengen van de kittens (voeding, wegen, ziekten, etc.). Dit is belangrijke informatie voor gastgezinnen.

Regelmatig wegen!

Aan de gedragsmatige aspecten wordt echter maar beperkt aandacht besteed. Dit geldt voor de socialisatie van kittens (de twee socialisatiefasen, het onderscheid hiertussen en wat dit van het gastgezin vraagt) maar ook voor de wijze waarop de eigen huiskatten en de asielkatten met elkaar omgaan en op elkaar reageren. Daar staat tegenover dat veel gastgezinnen zelf huiskatten hebben of hebben gehad en dus niet onervaren zijn in het omgaan met katten. Maar dat is toch nog iets anders dan kennis hebben van een juiste introductie van vreemde katten bij elkaar en de methoden die daarbij gehanteerd kunnen worden.

8.1 Voorlichting aan gastgezinnen verbreden

Het is begrijpelijk dat gastgezinnen de asielkatten, en dit geldt met name ook voor de kittens, gaan mengen met de eigen huiskatten. Kittens willen exploreren, spelen en rennen en zij kunnen hierin te veel beperkt worden op slechts één kamer. Kittens moeten ook in contact komen met diverse dieren, mensen en geluiden (zoals stofzuigers) zodat zij goed gesocialiseerd worden. Een goede socialisatie leidt tot sociale katten die ook minder stressgevoelig zullen zijn. Gastgezinnen kunnen daarbij extra informatie goed gebruiken om deze socialisatie nog beter te laten verlopen. Daarom wordt aanbevolen de voorlichting te verbreden naar het gedrag van katten en de socialisatie van kittens in het bijzonder.

Hoewel het begrijpelijk is dat de katten gemengd worden, is het ook duidelijk dat dit voor een aantal huiskatten met stress gepaard gaat. De mate waarin verschilt per huiskat. Maar bij huiskatten die veel stress ervaren, zijn aanvullende maatregelen noodzakelijk om de hoeveelheid stress te verminderen. Of zo nodig de opvang met deze huiskatten te stoppen wanneer de stress niet gereduceerd kan worden! Maar ook bij huiskatten waar de stress mild of afwezig is, kunnen aanvullende maatregelen hun vruchten afwerpen waardoor de kans op stress en de hoeveelheid stress laag blijft of nog verder afneemt. In de voorlichting aan gastgezinnen is het daarom belangrijk aandacht te besteden aan de introductie en het wennen van de asielkatten bij de eigen huiskatten waardoor de stress voor alle katten gereduceerd kan worden.

8.2 Gericht inzetten van therapiemethoden

Bij de opvang van asielkatten in de thuissituatie kunnen diverse therapiemethoden gericht ingezet worden waardoor het contact tussen de katten zo soepel mogelijk verloopt. Uiteraard is het ook afhankelijk van de katten en de opvangsituatie welke therapiemethoden het best ingezet kunnen worden en tot goede resultaten leiden. Er zijn verschillende therapiemethoden die inwerken op de prikkel/context (dat bepaald gedrag oproept), het gedrag van de kat of de interne motivatie van de kat. Onderstaand is een mix van therapiemethoden beschreven die ingezet kunnen worden.

Voorkomen optreden prikkel/context

Voorkomen optreden prikkel/context door de opvang van de asielkatten te starten op een aparte kamer. En de katten dan langzamerhand aan elkaars aanwezigheid te laten wennen zonder direct fysiek contact. Dit kan door een bepaalde ruimte, bij voorbeeld een trap of overloop, te gebruiken als gemeenschappelijke ruimte waar de katten om en om terecht kunnen zonder elkaar tegen te komen. Op deze manier wennen de katten al aan de geuren en de aanwezigheid van andere katten (geurgewenning kan ook plaatsvinden door de katten over en weer over de kop en dan met name de wangen te aaien!).

Het is belangrijk dat er exclusieve ruimten, plekken, bakken, eet- en drinkbakjes voor de huiskatten zijn gedurende de gehele opvangperiode waar de asielkatten niet bij kunnen komen. Dit om te voorkomen dat de hoeveelheid veranderingen voor de huiskat te groot is en de huiskat hierdoor getriggerd wordt om ongewenst gedrag te vertonen. En om te zorgen voor een plek voor de huiskat waar het dier zich zo nu en dan terug kan trekken en rust kan hebben.

Voorkomen optreden gedrag

Wanneer de katten bij elkaar geïntroduceerd worden en aan elkaar wennen, is het verstandig dat agressief gedrag voorkomen wordt wanneer dat de verwachting is. Naar elkaar uithalen of een vechtpartij levert een slechte ervaring op. Direct fysiek contact kan voorkomen worden door een hordeur te plaatsen tussen de twee ruimten waar de huiskatten en de asielkatten verblijven. Op deze wijze kan op een verantwoorde manier gekeken worden hoe het contact verloopt. Een alternatief is een kat in een bench te plaatsen en dan het contact te laten plaatsvinden. Dit kan bij voorbeeld wanneer de asielkat al in een bench verblijft vanwege hokrust of omdat de bench de slaapplek van de asielkat is. Het verblijf in de bench zelf is dan al niet stressvol meer als het contact tot stand gebracht wordt.

Gastvrouw Sabby en asielkat Spooky (met hokrust)

Klassiek herconditioneren

Met klassiek herconditioneren wordt er een positieve associatie tussen de katten tot stand gebracht. Dit kan met behulp van voertjes, aandacht of spelen. Bij voorbeeld door de katten lekkere voertjes te geven op de momenten dat de katten met elkaar in contact komen. De huiskat associeert de asielkat met iets lekkers en zal het contact dan eerder als aangenaam ervaren. Omgekeerd geldt dit ook voor de asielkat.

Systematische Desensitisatie (SD)

Bij deze therapiemethode wordt de duur en de intensiteit van het contact tussen de katten vergroot. Zonder dat daarbij stress optreedt! Te denken valt aan de toename van de tijd dat de katten bij elkaar in dezelfde ruimten verblijven. Wanneer de katten van spelen houden, kan hierbij ook spel ingezet worden om de katten af te leiden en te ontspannen. Speelhengeltjes zijn hiervoor goed bruikbaar.

Successieve Approximatie (SA)

Het inzetten van SA houdt in dat de afstand tussen de katten steeds verder verkleind wordt zonder dat hierbij stress optreedt. Dit kan door de voerbakjes steeds wat dichterbij elkaar te plaatsen. Of door bij voorbeeld de ligkussens steeds iets dichterbij elkaar neer te leggen.

Gastvrouw Boefie en zwangere Smokey

Concurrerende prikkel

Een concurrerende prikkel kan aangeboden worden op het moment dat er sprake is van angst en/of agressie als de katten met elkaar in contact komen. Katten die van spelen houden, kunnen op dat moment bij voorbeeld afgeleid worden door een speelhengel of een ander speeltje. Hierdoor gaat de focus van de andere kat af en zal het gedrag gerelateerd aan angst/agressie niet optreden of afnemen.

Motivatie veranderen

Bij de inzet van deze therapiemethode, gaat het vooral om de innerlijke motivatie van het dier. De interne motivatie kan veranderd worden door ondersteunende middelen in te zetten om de stress te verlagen en bij voorbeeld markeren te voorkomen. Hierbij kan gedacht worden aan een Feliway verstuiver en/of een Bach Bloesem Remedie. Er zijn 38 Bach Remedies en deze werken in op de gemoedstoestand van het dier (angst is bij voorbeeld een gemoedstoestand).

9. LITERATUURLIJST

1. Ball, Stefan & Howard, Judy (2000, 2008), Katten psychisch helen;
2. Bradshaw, John, (2013), Het geheim van de kat;
3. Budiansky, Stephen, (2002), Het karakter van katten;
4. Halls, Vicky, (2010), Katten Geheimen;
5. Landsberg, G, (2003, 2013), Behavior Problems of the Dog & Cat;
6. Reid, Pamela J. (1996), Excel - erated Learning;
7. Tinley, (2012-2014), Lesmappen bij module 1, 2, 3 en 6 van de opleiding tot Gedragsadviseur Kat;
8. Turner, Dennis C. & Bateson, Patrick (1998, 2000), The Domestic Cat, The biology of its behavior;
9. Ijzermans, Theo (2010), Omgaan met weerstand in adviesrelaties;

10. BIJLAGEN

- Bijlage 1: Afspraken met Dierentehuis Arnhem;
- Bijlage 2: Afspraken met de Hof van Ede;
- Bijlage 3: Handout voor Gastgezinnen;
- Bijlage 4: Vragenlijst kenmerken Kat en Omgeving;
- Bijlage 5: Scorelijst 1 Kattengedrag;
- Bijlage 6: Scorelijst 2 Kattengedrag;
- Bijlage 7: Overzicht Katten + Kenmerken;
- Bijlage 8: Overzicht Scores per Huiskat;
- Bijlage 9: Totaal Overzicht alle Scores van alle Huiskatten.

11. TOT SLOT

VOOR DE TOEKOMST:

EEN ONTSPANNEN OPVANG THUIS!

